

СЕКЦІЯ 5

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

УДК 332.14

Довба І.В.
*викладач кафедри бізнес-адміністрування,
 маркетингу та менеджменту
 Ужгородського національного університету*

МЕХАНІЗМ РОЗРОБЛЕННЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

У статті розкрито механізм розроблення і реалізації стратегії інноваційного розвитку регіону. Розглянуто досвід зарубіжних країн, де використовуються стратегії інноваційного розвитку. Обґрунтовано модель процесу розроблення і реалізації зазначеної стратегії, окреслено стратегічні цілі інноваційного розвитку регіону та структура його інноваційної стратегії.

Ключові слова: інноваційний розвиток регіону, механізм інноваційного розвитку регіону, стратегії інноваційного розвитку регіону, модель стратегії інноваційного розвитку регіону.

Довба І.В. МЕХАНИЗМ РАЗРАБОТКИ И РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНА

В статье раскрыт механизм разработки и реализации стратегии инновационного развития региона. Рассмотрен опыт зарубежных стран, где используются стратегии инновационного развития. Обоснована модель процесса разработки и реализации указанной стратегии, определены стратегические цели инновационного развития региона и структура его инновационной стратегии.

Ключевые слова: инновационное развитие, механизм инновационного развития региона, стратегии инновационного развития региона, модель стратегии инновационного развития региона

Dovba I.V. MECHANISM OF THE ELABORATION AND IMPLEMENTATION OF THE INNOVATIVE DEVELOPMENT STRATEGY OF THE REGION

The article describes the mechanism of development and implementation of the strategy of innovative development of the region. The experience of foreign countries where innovative development strategies are used are considered. The model of the process of development and implementation of the mentioned strategy is substantiated, strategic goals of innovation development of the region and the structure of its innovation strategy are outlined.

Keywords: innovative development of the region, mechanism of innovative development of the region, strategy of innovative development of the region, model of the strategy of innovative development of the region.

Постановка проблеми. Інноваційний розвиток регіону безпосередньо залежить від його соціально-економічного становища та вирішення проблемних питань регіонального зростання. Окреслення стратегії інноваційного регіонального розвитку спрямовується саме на розв'язання проблемних питань життєзабезпечення в межах економічної системи, формування результативного управлінського підходу, що сприятиме прийняттю адекватних рішень з метою підвищення стійкості зазначеної системи.

У сучасних умовах проблема розроблення ефективною стратегії інноваційного розвитку регіону є вкрай актуальною, оскільки будь-яка територіальна одиниця має певні властивості й відмінні риси, зумовлені геополітичним, геостратегічним розміщенням регіону, а також соціально-економічними, природними, політичними, етнічними та іншими чинниками його розвитку. Необхідність застосування стратегічного планування у регулюванні інноваційної діяльності регіону не викликає сумніву, однак ефективність цього процесу залежатиме від сукупності регіональних факторів і проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню механізму розроблення і реалізації стратегії інноваційного розвитку регіону в останні роки приділяється досить уваги, цьому присвячено наукові праці як вітчизняних, так і зарубіжних учених, таких як Н. Рудь [1], Л. Кудабаєва [2], О. Доценко [3], Т. Куденко [4], І. Кутєєв [5], В. Моїсєєв [6], К. Прокоф'єв [6].

Питання інноваційного розвитку в межах регіональної економічної системи досліджуються багатьма вченими-економістами. Водночас в умовах ринкової нестабільності дослідження зазначеної проблематики вимагають подальшого розвитку і поглиблення.

Постановка завдання. Дослідження механізму інноваційного розвитку регіону, а також формування моделі процесу розроблення і реалізації стратегії його інноваційного розвитку доцільно здійснювати на основі і з урахуванням зарубіжного досвіду. Необхідним видається також окреслення мети формування стратегії інноваційного розвитку регіонів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі формування моделі регіональної інноваційної системи виникає потреба розроблення концептуальних основ інноваційної стратегії регіонів. Питання інноваційної спрямованості розвитку регіону пов'язується передусім із розробленням його інноваційної стратегії, з формуванням збалансованого набору політик, створенням розгалуженої інноваційної інфраструктури, що дасть змогу забезпечити його конкурентоспроможність. У зв'язку з цим доцільним є окреслення завдань, умов, важелів і механізмів, облік яких необхідний у процесі розроблення регіональної моделі інноваційного розвитку [1].

З метою забезпечення стратегії інноваційного розвитку регіону необхідним є створення розвинутої інфраструктури і, найголовніше, розроблення основних напрямів ефективною національної інноваційної стратегії, нових механізмів її стимулювання.

До останніх належать спеціальні цільові фонди, державні гранти, кредитування та фінансування на пільгових умовах, амортизація і пільгове стимулювання інноваційних розробок, ініціювання інноваційних програм [2, с. 25].

Механізм інноваційного розвитку регіону може розглядатися на макрорівні, де формуються стратегії інноваційного розвитку регіону, створюється інноваційний клімат у країні загалом та на регіональному рівні зокрема, де створюються умови для впровадження зазначеної стратегії.

Дієвий механізм інноваційного розвитку регіону починається з ефективних організаційних кроків, які є основою організаційного механізму (рис. 1).

Механізм інноваційного розвитку регіону охоплює організаційні, економічні, фінансові методи впливу, спрямовані на інноваційний розвиток регіону з метою підвищення його соціально-економічного рівня та конкурентоспроможності.

Наведемо приклад із досвіду зарубіжних країн, в яких використовуються і реалізуються такі інноваційні стратегії (табл. 1).

З урахуванням стратегій інноваційного розвитку зарубіжних країн окреслимо стратегічні цілі інноваційного розвитку регіону:

- орієнтування на наукові дослідження і підтримка їх результатів;
- регулювання напрямів науково-технічного розвитку;
- стратегічне планування; фінансова підтримка, розміщення ресурсів;
- освіта та підготовка кадрів;
- організація передачі технологій;
- ліцензійно-патентне право;
- моніторинг та оцінка інновацій.

На основі цілей інноваційного розвитку регіону доцільним є формування структури інноваційної стратегії регіону (рис. 2).

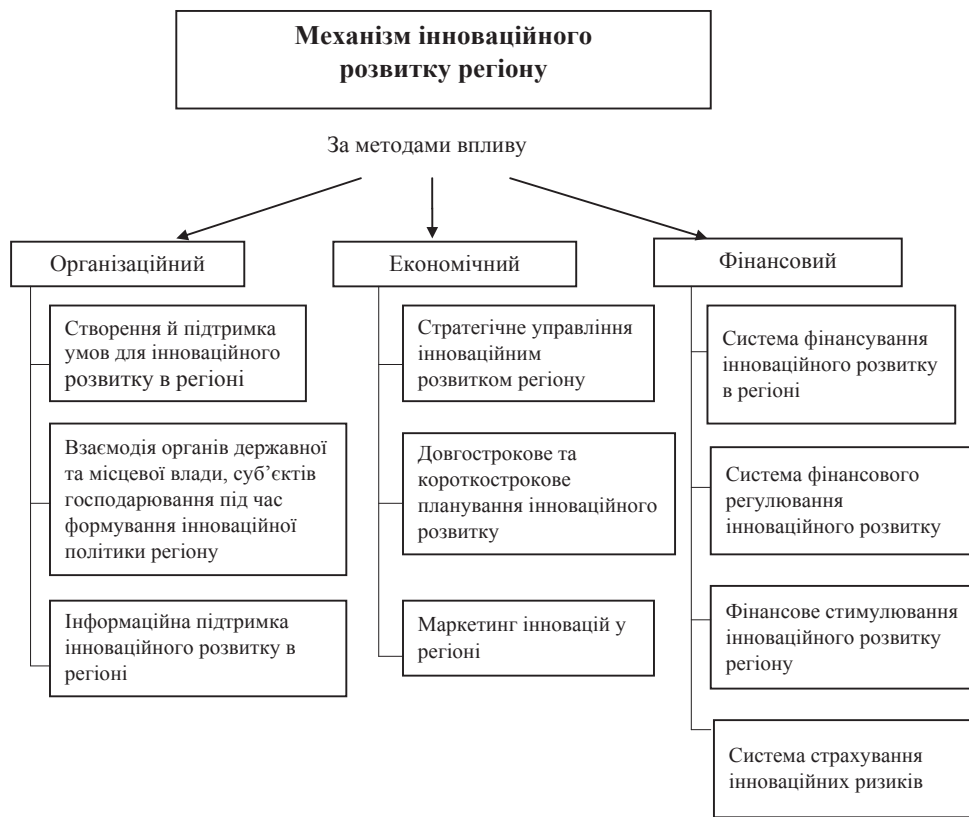

Рис. 1. Складники механізму інноваційного розвитку регіону за методами впливу [3, с. 34]

Таблиця 1

Стратегії інноваційного розвитку [4, с. 310]

Вид інноваційної стратегії	Сутність стратегії інноваційного розвитку	Країни, в яких реалізується стратегія
Стратегія перенесення, або стратегія «пере-слідкування», копіювання продукції	Використання наявного зарубіжного науково-технічного потенціалу через закупівлю ліцензій на високоефективні технології для освоєння випуску конкурентоспроможної продукції, що вже виробляється в розвинутих країнах	Японія
Стратегія запозичення, або стратегія лідерних технологій	Використання власного науково-технічного потенціалу на основі нагромадження основного капіталу для виробництва наукоємної продукції високорозвинених держав світу, формування попиту на неї і виходу на нові ринки	Країни Південно-Східної Азії
Стратегія нарощування, або інноваційно-проривна стратегія	Використання власного науково-технічного потенціалу, створення принципово нових видів продукції, що випереджають сучасні зразки на одне-два покоління, досягнення інтеграції фундаментальної та прикладної науки	США, країни Західної Європи

Рис. 2. Структура інноваційної стратегії регіону

Джерело: сформовано автором за джерелом [5, с. 72]

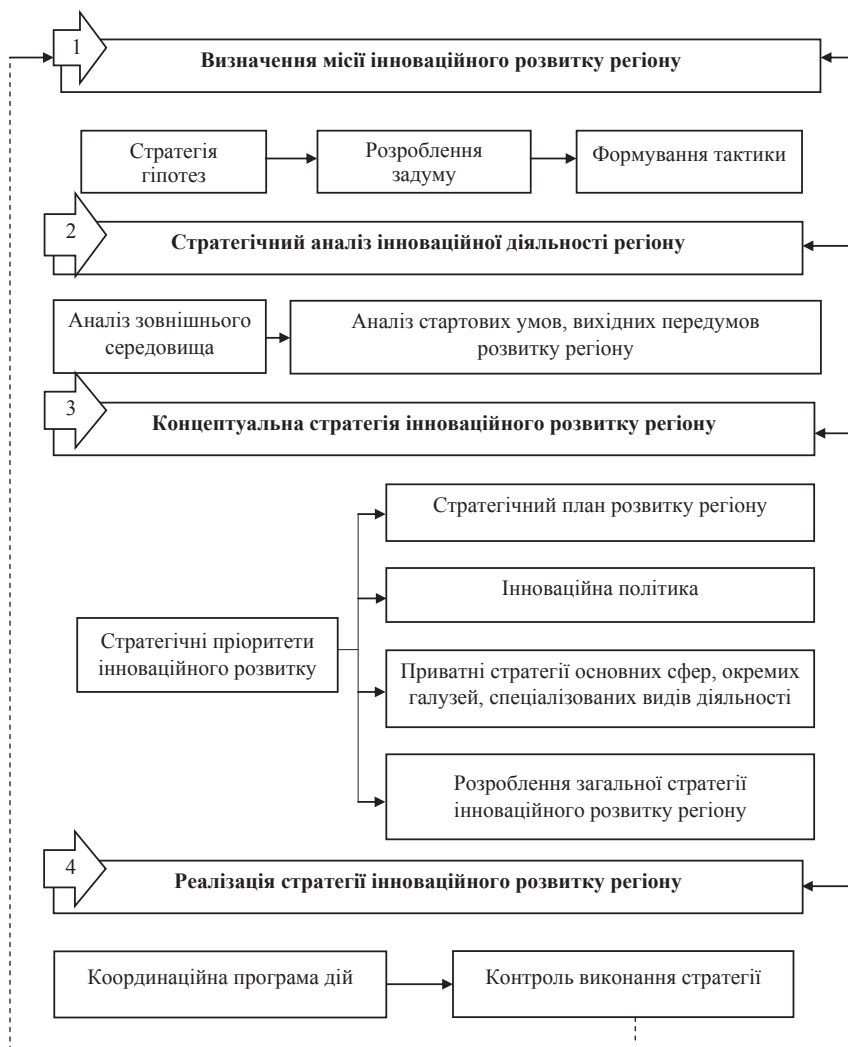

Рис. 3. Модель процесу розроблення і реалізації стратегії інноваційного розвитку регіону

Джерело: сформовано автором за джерелом [6, с. 473]

Отже, проаналізувавши структуру інноваційної стратегії регіону, можна стверджувати, що передусім здійснюється оцінювання стартових регіональних умов, обґрунтування конкурентних позицій та стратегічних викликів на базі інформаційних даних державної статистики, де проводиться аналіз соціально-економічного стану регіону.

Доповненням до теоретичних підходів є виокремлення даних стосовно аналізу стану інноваційної сфери регіону, фінансового забезпечення реалізації стратегії, окреслення місця і ролі інноваційної політики в соціально-економічному розвитку регіону, очікуваних результатів.

Оцінювання інноваційного потенціалу регіону здійснюється в розрізі шести складників, зокрема наукового потенціалу, кадрового потенціалу, технічного потенціалу, фінансово-економічного потенціалу, рівня інноваційної активності організацій й інформаційного потенціалу.

Наступними кроками є формування стратегічного бачення перспектив соціально-економічного розвитку, цілей та завдань реалізації стратегії, пріоритетних напрямів розвитку регіону.

Механізм реалізації стратегії включає середньострокову програму інноваційного розвитку та план реалізації програми на певний період часу.

Кінцевим етапом є встановлення алгоритму управління реалізацією інноваційною стратегією розвитку регіону.

Схематичне зображення розроблення і реалізації інноваційної стратегії розвитку регіону, що являє собою структуру циклу у вигляді безперервного і досить динамічного процесу, даючи змогу забезпечити необхідну адекватність і гнучкість, подано на рис. 3.

Наведена модель охоплює основні етапи розроблення і реалізації стратегії, що розкривають процедуру дій замкнутого циклу. Розширивши ці етапи, можна виділити такі 4 блоки, як формування концепції, стратегічний аналіз, розроблення стратегії та реалізація стратегії. На першому етапі передбачається визначення місії інноваційного розвитку регіону, його цілей і задуму, тобто визначення стратегії.

Задум стратегії повинен містити основні напрями розвитку регіону. Ефективність функціонування регіонального комплексу багато в чому залежить від правильної постановки цілей [7, с. 77].

У загальному вигляді економічна мета розвитку регіону формується як прагнення до підвищення виробництва за рахунок поліпшення його організації та управління, а також упровадження нових технологій та інформаційних систем. Після визначення цілей і встановлення величини розриву між їх реальним та бажаним рівнем вносяться необхідні корективи в основні напрями розвитку. Остаточні

характеристики цілей встановлюються після розгортання цих напрямів у відповідні приватні стратегії. Інноваційна концепція стратегії регіону включає мережу приватних стратегій і містить системне уявлення про цілі та основні напрями розвитку, способи і засоби досягнення цих цілей [7, с. 77].

Заключним етапом у процесі формування концепції інноваційної стратегії розвитку регіону є розроблення загальної стратегії, яка передбачає: вибір пріоритетів розвитку відповідно до визначених критеріїв; розроблення цільових програм, що містять індикатори досягнення певних показників, алгоритм дій, обґрунтування потреби в ресурсах, розрахунок економічної ефективності; розроблення заходів, що забезпечують нормативно-правову захищеність, вдосконалення економічного механізму функціонування організаційно-правових форм господарювання; визначення кінцевих термінів реалізації стратегії.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, дослідження засвідчило, що спосіб формування і якість підготовки впливають на результативність інноваційної стратегії, зумовлюючи рівень інноваційної активності регіону. Найкращим способом розроблення регіональних стратегій є формування механізму інноваційного розвитку регіону із застосуванням стратегічного планування в інноваційній

сфері, що дає змогу підсилити позиції території за рівнем інноваційного розвитку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Рудь Н.Т. Роль інноваційних стратегій у підвищенні інноваційного потенціалу регіону // Економіка. Управління. Інновації. 2010. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2010_2_37
2. Кудобаева Л. А. Реализация стратегии индустриально-инновационного развития региона на 2003-2015 гг. URL: http://journals.manas.edu.kg/reforma/oldarchives/2011-1-49/5_1011-3924-1-PB.pdf.
3. Доценко О. Ю. Механізм інноваційного розвитку регіону // Економічний вісник Національного гірничого університету. 2012. № 3. С. 31–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2012_3_7
4. Куценко Т.М. Теоретичні основи формування стратегії інноваційного розвитку в контексті інтенсифікації інноваційних процесів // Маркетинг і менеджмент інновацій. 2012. № 4. С. 308–317. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mimi_2012_4_37
5. Махотаева М.Ю., Андреев В.Н., Григорьева О.В. Методология формирования стратегии инновационного развития региона // Экономические науки. 2012. № 6 (91). С. 69–73.
6. Кутеев И.А. Инновационная составляющая стратегии развития самодостаточного, стабильно-динамичного региона // Вестник ТГУ. 2008. № 10 (66). С. 473–476.
7. Моисеев В.А., Прокофьев К.Ю. Реализация стратегии инновационного развития регионов // Вестник Псковского государственного университета. 2014. № 5. С. 75–91.